

Integrirana zaštita okoliša

Piše: Mario Zovko dipl.ing.str., IGH Mostar doo Mostar

Ubrzanom industrijalizacijom u devetnaestom i dvadesetom stoljeću došlo je do velikih (uglavnom štetnih) promjena u okolišu. Dovoljno je spomenuti svima poznate fenomene "kiselih kiša", "ozonskih rupa", pomor biljnog i životinjskog svijeta, zagađenja mora, umiranja rijeka a kao najstrašnije primjere možemo uzeti stotine i tisuće ljudi umrlih uslijed raznih ekoloških katastrofa uzrokovanih ljudskim nemarom, nepažnjom, neznanjem ili željom za brzim profitom bez obzira na posljedice.

Srećom, zadnjih nekoliko desetljeća raste svijest običnog čovjeka o potrebi osiguranja čistog i zdravog okoliša za buduće generacije.

Uslijed ovog trenda koji nastaje u zemljama najvećim zagađivačima (a najčešće i najrazvijenijim zemljama) došlo je do zaokreta. Sad se najveće firme trude objasniti svojim potrošačima što sve rade i namjeravaju raditi kako bi stanje okoliša u najmanju ruku ne bude lošije danas nego je bilo jučer. Zaštita okoliša više nije „trošak“, nešto što treba zaobići, nego nešto čime se proizvodno poduzeće može ponositi, nešto što oni duguju i svojim potrošačima i svojim

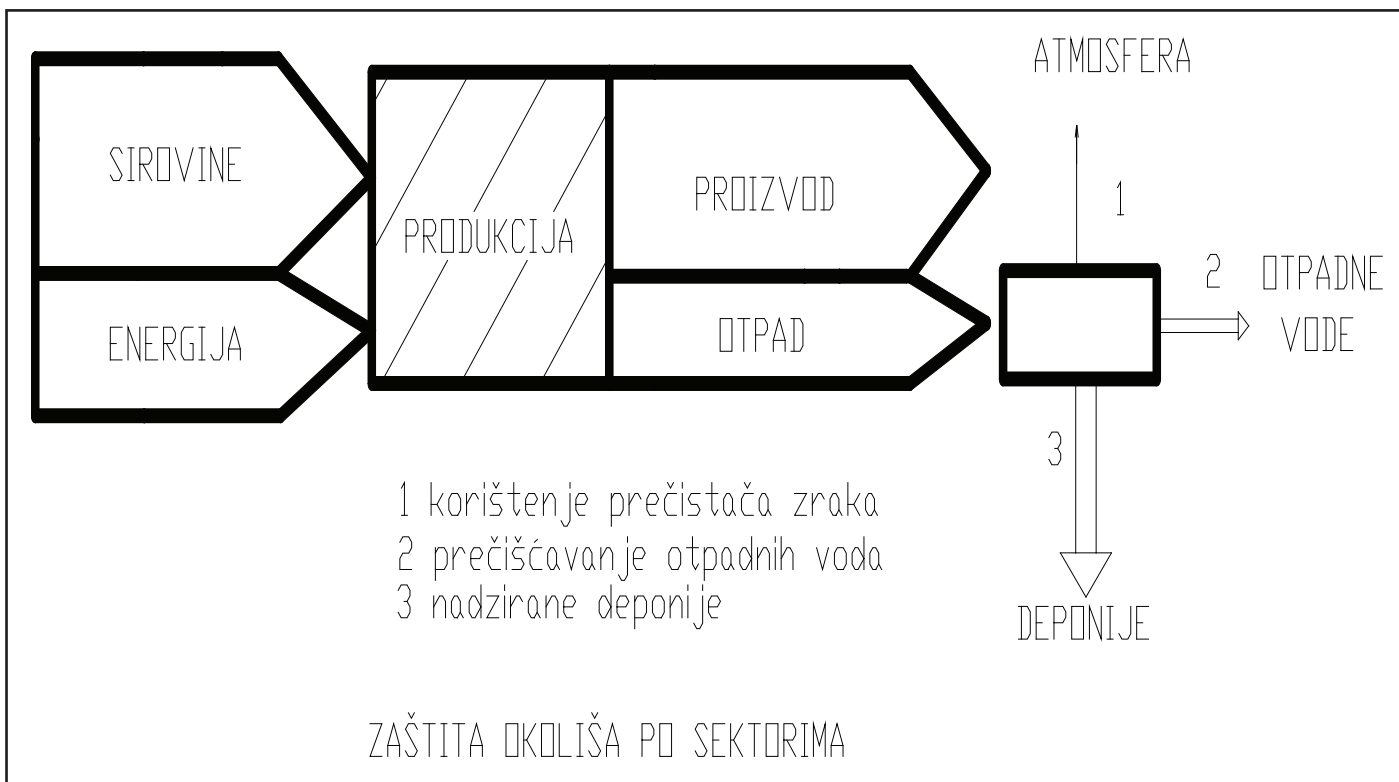
uposlenicima i sami sebi.

Sam razvoj načina razmišljanja i djelovanja u ovoj oblasti shematski je predstavljen na slijedeće tri skice :

- Zaštita okoliša po sektorima
- Zaštita okoliša u okviru procesa proizvodnje
- Integrirana zaštita okoliša – uključen krajnji potrošač

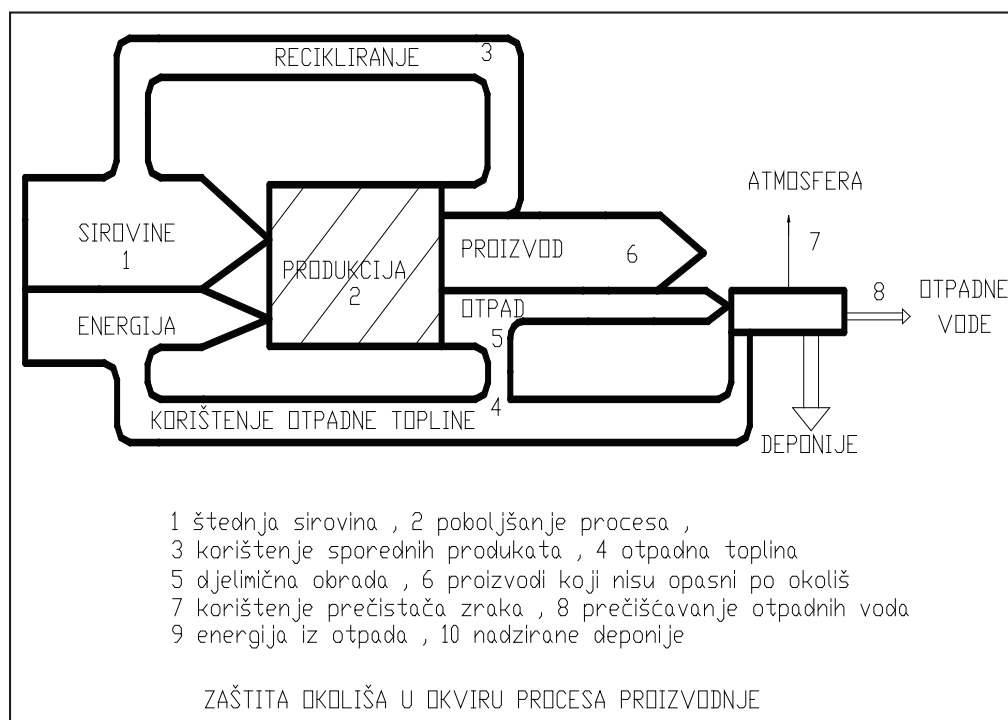
1. Na prvoj skici prikazan je shematski prikaz prvobitne odnosa prema problemu zaštite okoliša, odnosno Zaštiti okoliša po sektorima. Iz skice je vidljivo da dovođenjem sirovina i energije na mjesto proizvodnje dolazi do proizvodnje odnosno stvaranja novog proizvoda kao i neizbježnog otpada, koji zavisno od njegovog agregatnog stanja dospjeva u atmosferu, vodu ili tlo.

U ovom prvom periodu rasta svijesti o potrebi zaštite okoliša prišlo se korištenju prečistača zraka u cilju zaštite atmosfere, prečistača otpadnih voda i odvoz krutog otpada na posebno izgrađena mjesta odnosno nadzirane deponije. Izgledalo je kao da je time sve riješeno.

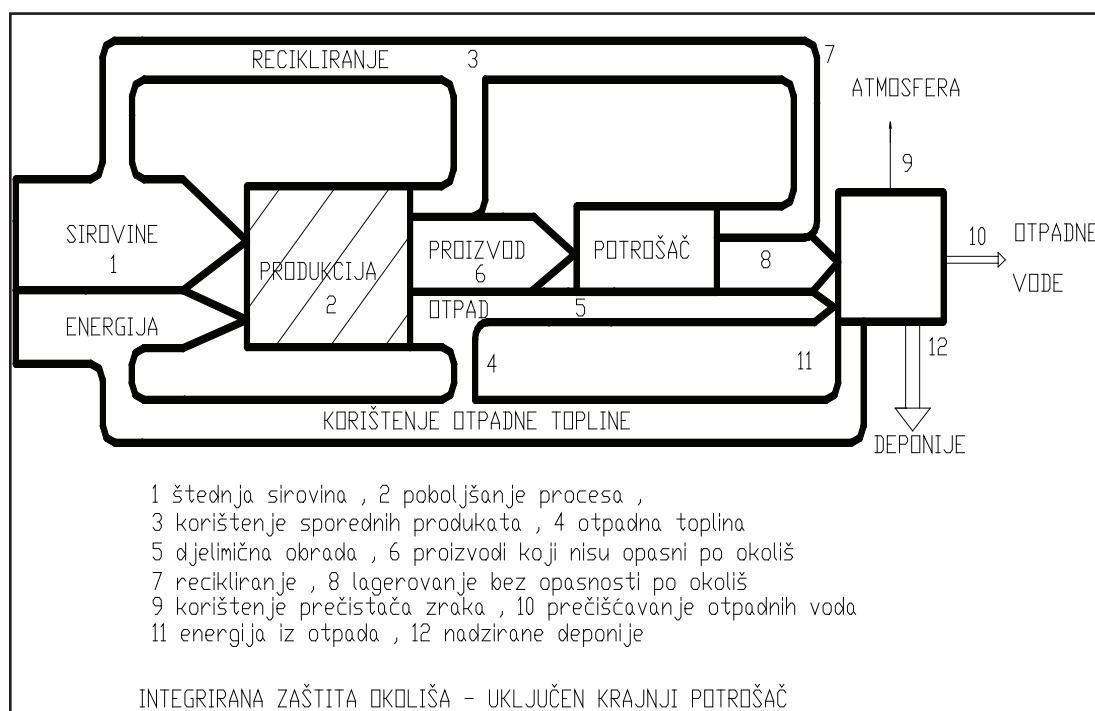

Slika 1. Zaštita okoliša po sektorima

Dubljim ulaženjem u problem raznih vrsta zagađenja a i rastom svijesti običnog građanina o neophodnosti zaštite okoliša koja znači i zaštitu samog čovjeka prešlo se na slijedeću fazu koja je prikazana na drugoj skici i poznatija kao "Zaštita okoliša u okviru procesa proizvodnje". Ono što karakterizira ovaj oblik zaštite okoliša je određeni "kružni tijek". Sirovine se obogaćuju recikliranjem, znači manje se troše prirodni resursi, koristi se energija otpada tako da se opet štede prirodni resursi. Značajna pažnja posvećuje se proizvodnji proizvoda koji nisu opasni po okoliš.

Slika 2. Zaštita okoliša u okviru procesa proizvodnje

Slika 3. Integrirana zaštita okoliša – uključen krajnji potrošač

Na trećoj skici prikazan je takozvani "Integrirani način zaštite okoliša – uključenjem krajnjeg potrošača". Sve dobre strane dosadašnjih pristupa zaštite okoliša su prihvaćene, s tim da je dodana jedna nova karika u lancu a to je krajnji potrošač.

On svjesno bira proizvode koji nisu opasni po okoliš (recimo one koji su biološki razgradivi) čak i ako su oni skuplji i tako nagrađuje ekološki svjetsnog proizvođača. On vrši i razdvajanje otpada u dio koji se može reciklirati i na biološki razgradiv dio, na staklo, metal, papir, PVC itd.

Kao što se iz prethodnog jasno vidi, samo integrirana zaštita okoliša u koju je uključen i krajnji potrošač, odnosno svi mi, može dati zadovoljavajuće rezultate u zaštiti okoliša.

Svima nam je poznato kako su prirodni resursi su ograničeni, kako se antropogeni utjecaji na okoliš moraju smanjiti što je više moguće, slijedećim generacijama moramo ostaviti okoliš u bar onakvom stanju u kakvom smo ga i mi zatekli. Jedino integriranom zaštitom okoliša to je dugoročno moguće ostvariti. Jedino sazrijevanjem svijesti o cjelokupnoj povezanosti zbiljanja u prirodi, o vezanosti svih procesa moramo natjerati u prvom redu sebe pa onda i ostale na promjenu ponašanja. Promjenu ponašanja u kući, na poslu u cjelokupnom društvu nije lako preko noći ostvariti. Sve to je jedan proces ali proces koji u prvom redu mora polaziti od pojedinca. A to smo mi sami.